

Situationsbeskrivning / omvärldsanalys

Tyska Christinae församling är – vid sidan av domkyrkoförsamlingen – Svenska kyrkans äldsta församling i Göteborg. Den grundades redan under åren då staden fått sina rättigheter i första hälften av 1600-talet. Församlingen tillkommer en särställning inom Svenska kyrkan bl.a. genom

- att den är en icke-territoriell församling som har medlemmar i hela Göteborg samt i angränsande kommuner,
- att församlingens verksamhet sker i väsentliga delar på tyska,
- att prästtjänsten tillsätts (sedan 2004) i samråd och i samarbete med Tysklands evangeliska kyrka (Evangelische Kirche in Deutschland EKD).

Vår församling har vuxit kraftfullt efter slutet av andra världskriget. Orsaken är den historiskt sett extraordinära situationen i Tyskland under efterkrigstiden. En stor del av församlingens medlemmar talar tyska som modersmål. Enligt kyrkoordningen får den vara medlem i Tyska Christinae församling som ursprungligen kommer från Tyskland, Österrike eller Schweiz eller är tysk medborgare eller är make, barn eller barnbarn till någon som är född i ett tyskspråkigt land. De som lever permanent i Sverige i andra eller tredje generation upplever dock att språk- och kulturkunskaper avtar med åren.

För närvarande har Tyska Christinae församling 890 medlemmar (läs: 2015). De flesta bor i kommunerna Göteborg, Mölndal, Kungsbacka och Öckerö. Något färre är bosatta i Härryda, Partille och Kungälv. I Storgöteborg bor just nu något drygt 5,000 personer som är födda i Tyskland, Österrike eller Schweiz. Dessa utlandsfödda har dock enligt kyrkoordningen kap 35 § 8 inte per automatik rättighet till medlemskap i församlingen. Cirka 2,200 av dessa är tyska medborgare.

Cirka 30 procent av församlingens medlemmar har redan nått pensionsåldern. Många av dessa tillhör generationen tyska arbetskraftsinvandrare som anlände i Sverige under 40- och 50-talet och har präglat församlingslivet på ett avgörande sätt under flera decennier. Cirka 30 procent av församlingens medlemmar tillhör dock gruppen "yrkesverksamma vuxna" och är mellan 30 och 50 år gamla, något fler än 20 procent är barn och ungdomar. I de senare två grupper finns ett större antal s.k. "expats", d.v.s. yrkesverksamma vuxna som har anställning hos internationella företag och som vistas med sina familjer en överskådlig tid i Storgöteborg. De äldre i församlingen uppvisar – så vitt detta är möjligt av ålders- och hälsoskäl – ett högt mått av kontinuitet och lojalitet i sin medverkan av församlingens verksamhet. Gruppen "vuxna i mellanåldern" och familjer med barn väljer mer specifikt aktiviteter ur församlingens utbud – framför allt vill man i dessa grupper uppleva tyska traditioner och hitta en plats där det talas tyska (framför allt för barnens skull).

Till Storgöteborg flyttar fortfarande avsevärt många personer från tysktalande länder – cirka 250 per år, varav de flesta är utbytesstudenter. Vi upplever att cirka 10 procent av dessa aktivt söker sig till vår församling. Den första kontakten sker oftast genom gudstjänsten. Personer som har för avsikt att stanna längre tid eller permanent i Sverige använder sig av församlingen som en bro in till det svenska samhället och ser sina kontakter med Tyska församlingen som ett första tidsbegränsat steg i integrationsprocessen. Här spelar församlingen en viktig roll för att nyanlända hittar sin identitet i Sverige, och ofta kan dessa personer knytas till församlingen (och därmed till Svenska kyrkan) inte minst genom språkanvändningen.

Eftersom Tyska Christinae församling är en icke-territoriell församling är det nästan omöjligt att ta fram exakta uppgifter om medlemmarnas livssituation. Vårt arbete visar dock att det är förhållandevist få församlingsbor som efterfrågar ekonomiskt stöd. Höga eller mycket höga

inkomster förekommer rätt ofta, framför allt bland yngre eller församlingsbor i mellanåldern. Efterkrigsgenerationen har i många fall lyckats uppnå en mer modest levnadsstandard. De senaste tio åren har antalet aktiva inträden hela tiden varit större än antalet medlemmar som beslutat sig för att lämna församlingen – en utveckling som tydligt går mot trenden i Svenska kyrkan. Att det totala antalet medlemmar i Tyska Christinae församling dock har gått tillbaka under årens lopp har mer att göra med att människor flyttar ut från församlingens territorium (ca 35 personer per år) än dödsfall.

Göteborg har – till skillnad mot andra städer där det finns tyska utlandsförsamlingar – ingen tysk skola, vilket vi ser som en strategisk nackdel. Det gör att det blir svårt för oss att nå tyskspråkiga barn och ungdomar och antalet konfirmander är därför förhållandevis lågt.

Utmaningar fram till 2019

Vår församling blir fr.o.m. den 1 januari 2018 del av domkyrkopastoratet tillsammans med Domkyrkoförsamlingen och församlingarna i Annedal, Haga, Johanneberg och Vasa. Det innebär att varken den pastorala eller den strategiska ledningskompetensen kommer att ligga kvar hos Tyska Christinae. En kontinuerlig reflektion om församlingens – historiskt framvuxna – särställning inom Svenska kyrkan samt över gemensamheter med andra innerstads församlingar i Göteborg kommer att vara avgörande för om omstruktureringsprocessen ska lyckas. Den kontinuerligt pågående inflyttningen av människor från tyskspråkiga länder i vårt upptagningsområde innebär en betydande potential samt en ständig utmaning för oss. För att få de att knyta an till Tyska församlingen krävs olika typer av kommunikationsinsatser.

Församlingens register innehåller idag namnen på cirka 70 antecknade barn och ungdomar. Det motsvarar nästan 40 procent i åldersgruppen 0-18 år. Därför är det ett måste att ta upp dopet med barn och ungdomar samt deras föräldrar. Det gäller att presentera dopet åldersspecifikt och att satsa på dopet i församlingens verksamhet.

På grund av kyrkobyggnadens läge i hjärtat av Göteborg kommer församlingens arbete också att behöva vända sig till det växande antal EU-emigranter och bostadslösa som uppsöker kyrkan rätt ofta.

Att ta hand om samt att bevara församlingens historiskt unika och ovärderliga konstföremål kommer i framtiden att kräva ännu större resurser än idag.

Den pastorala uppgiften

Av omvärldsanalysen framgår att tyska språket är en viktig länk för våra församlingsmedlemmar och skapar hos församlingsborna en känsla av förtrogenhet och trygghet, till och med hemkänsla. Tyska språket skapar dessutom trygghet hos nyanlända eller hos dem som bara under en övergångstid vistas i Sverige. Hos dem som talar tyska sedan barndomen berör tyska språket på djupet på ett sätt som andra språk som man lär sig senare i livet inte förmår.

Språket är en central länk och låter andra skillnader – som tillhörighet till annat kristet trossamfund eller den regionala härkomsten – träda tillbaka. Samtidigt skapar detta en öppenhet hos oss – särskilt i en multikulturell storstad – för människor med olika geografiska, etniska och religiösa bakgrunder. Med den inställningen strävar vi efter en församlingskultur som gör att människorna känner sig välkomna hos oss.

Mission

På det sättet ser vi oss som en missionerande församling; den som kommer till oss möter en varm, öppen atmosfär. Skillnader ser vi som något vi växer med. Tyska språket har en

identitetsskapande roll. Med det vill vi inbjuda människor att tro på Jesus Kristus, samtidigt som vi öppnar upp vägar till att tron kan få slå rötter och växa. Den som kommer till oss skall uppleva att bli sedd, att vi välkomnar honom/henne och att han/hon får vara med i vår gemenskap.

Som en liten församling i en utsatt situation är vi beroende av att många goda krafter samverkar:

- genom medlemskap, som enligt Svenska kyrkans ordning förutsätter ett aktivt val och viljan att tillhöra vår församling, så att vi får intäkter genom kyrkoavgiften;
- genom ekonomiska tillskott i form av gåvor som är en förutsättning för den breda och mångfacetterade verksamhet som vi erbjuder;
- genom ett frivilligt engagemang i samband med våra många aktiviteter som gör att människor ställer sin tid och arbetsinsats till församlingens disposition.

Det är vår vision att församlingens verksamhet bärs upp till stor del av frivilliga krafter. Det primära är inte den avlastning av anställda eller ekonomisk besparing som det frivilliga arbetet ger, men det frivilliga engagemanget ger – som vi ser det – yttryck för vår teologiska uppfattning av "alla troendes prästerskap" (M. Luther).

Som församling verkar vi inte bara inom kretsen av våra församlingsbor. Vår historiskt framväxta position att vara kyrka i Göteborgs city ser vi som ett ansvar: vi vill med vårt engagemang vara en del av staden och engagera oss för Göteborg. Vi ser oss själv som citykyrka och visar det konkret genom våra kulturerbjudanden, vårt arbete för turisterna samt genom den diakonala verksamheten. Med vår språkkompetens är vi – långt utöver församlingsgränserna – den naturliga samtalspartnern i alla sammanhang där tyskspråkig själavård efterfrågas och ges.

Gudstjänst

Gudstjänsten som vi firar enligt Svenska kyrkans ordning är för många människor den första kontaktytan med oss. Därför är gudstjänstens firande av särskilt betydelse för oss och vi sätter stort värde på gudstjänsten utformning – det rör bl. a den gästvänliga atmosfären, kvalitén och mångfalden av musiken, tolkningen av bibliska texter och bön i nära relation till de gudstjänstfirandes vardag. Vi erbjuder olika former och möjligheter att medverka i gudstjänsten och inte minst vårdar vi med stor möda den gemenskap som så tydligt uppstår runt alla bord vid kyrkkaffet varenda söndag.

Våra gudstjänster skall möjliggöra ett möte och en fin kontakt mellan människor i olika åldersgrupper. Därför har vi för avsikt att utvidga vårt utbud av gudstjänster för stora och små som når människor i sina olika livsfaser. Vi vill vara noggranna vid gudstjänsternas utformning så att människorna genom våra gudstjänster kommer till och växer i tron. Vi vill inge hopp och gör allt för att våra besökare ska uppleva en fin gemenskap. Gudstjänster i samband med kyrkliga handlingar som t ex dop, konfirmation, vigsel, begravning ser vi som en chans att som själavårdare möta människorna i samband med en särskilt livshändelse och att få dem att ta emot Guds välsignelse.

Musik har i samband med våra Gudstjänster en särskild funktion: musik är en länk som berör människorna på djupet dit ord ibland inte når.

Diakoni

I gudstjänsterna på sön- och heldagar förvissas vi oss om Guds närhet och upplever hur Gud tjänar oss. Samtidigt tjänar vi Gud i vardagen genom sättet vi agerar diakonalt. Med vår diakoni intygar vi Guds närvaro i världen. Vi förstår diakonin som församlingens naturliga språk – eller teckenspråk – både inåt och utåt. Med diakonin menar vi allt vad vi gör när vi möter andra

människor kärleksfullt och sträcker ut en hjälpande hand utan att tänka på egen vinning. Därför ser vi de frivilligas engagemang som diakoni: när man tar sig an en uppgift eller uppdrag inom diakonin är det inget annat än att engagera sig för sina medmänniskor utan att man väntar sig att få betalt. Vi har som mål att stimulera våra församlingsbor att på det sättet verka diakonalt och växa med sina uppdrag inom församlingen.

Samtidigt sätter inte församlingens gränser stopp för vårt diakonala engagemang. Eftersom nöd inte känner några gränser, så är vi öppna gentemot människor från alla håll. Vi vill också se hela människan: alla hans eller hennes behov, hans eller hennes längtan efter hopp och trygghet och inte minst att slippa vara hungrig. Därför innebär diakonin för oss mycket mer än ekonomisk trygghet. Självklart ser vi till ekonomiska behov i krissituationer och ställer upp med nödvändiga resurser. Eftersom dessa resurser är begränsade strävar vi efter samverkan inom ett stort nätverk med andra församlingar, kristna samfund, kommunala enheter och myndigheter när det gäller speciella målgrupper som bostadslösa, flyktingar mm.

Eftersom vi är en liten församling – om man bara tittar på medlemsantalet – så är den personliga närheten mellan våra församlingsmedlemmar å ena sidan samt mellan personalgruppen och församlingsmedlemmarna å andra sidan av stor betydelse. Precis som tron i första hand är en relation, så är relationerna inom vår församling av central betydelse. Att bygga och hålla dessa relationer levande är både mission och diakoni samtidigt. Detta blir särskilt uppenbart i samband med hembesök av äldre/sjuka församlingsbor när de tar kontakt med oss, när vi gratulerar alla över 70 år till födelsedagar samt när vi skickar ut församlingsbrevet och information till alla våra hushåll. Att många engagerar sig frivilligt är en avgörande förutsättning för att vi ska förmå att handla diakonalt i den stora omfattning som vi gör idag.

Det är vårt mål att alla våra grupper och hela verksamheten är fullständigt tillgängliga, kan nås utan barriärer samt att alla våra lokaler är utrustade med mikrofon och hörselslinga. Varken funktions- eller andra nedsättningar – som nedsatt syn eller hörsel – skall vara ett hinder att delta i församlingslivet.

Undervisning

Som en öppen gemenskap av människor som kommer från olika länder, kulturer och konfessioner är vi en församling som fortfarande genomgår en inlärningsprocess: vi lär oss från och med varandra. Kristen undervisning är därför inte begränsad till barn- och ungdomsåren, men är en ständigt pågående process som rör alla åldersgrupper och livsfaser. Som en lärande gemenskap är vi medvetna om att det existerar en stor mångfald bland våra församlingsbor med många olika talanger, färdigheter och kunskaper som vi ser som en rikedom och som vi värderar högt. Eftersom vi är medvetna om dessa mångfaldiga kompetenser strävar vi kontinuerligt efter att upptäcka varje människas goda sidor och vill verka för att dessa goda sidor kommer hela församlingen till godo. Med det sagt uppfattar vi också vår undervisning som en del av den välkomstkultur som skall prägla Tyska församlingen. Det som förbinder oss trots alla skillnader är att Guds ene, helige Ande för varje talang framåt.

Som Luthersk församling står vi i Reformationens tradition som talar om kunskap om trosfrågor som en nödvändig förutsättning för att människor ska kunna växa tillsammans i och med sin tro. Kristen undervisning är därför även en missionshändelse. Guds avbild i människan (imago Dei) ser vi inte enbart som ett löfte, men samtidigt som en uppgift att känna till Guds bud och att orientera sitt liv efter dessa. Precis som den återuppståndne Kristus ville att sina efterträdare skulle döpa och lära och på det sättet erfara Guds varaktiga närvaro i sitt liv, så betonar även vi nödvändigheten att dopet (som mest sker vid livets början) följs åt av ett

livslångt lärande i trosfrågor. Att detta lärande blir möjligt vill vi säkerställa för alla åldersgrupper och livsfaser genom att erbjuda speciella tillfällen där vi gemensamt ställer frågan om den kristna trons betydelse i och för vårt liv.

Vi utgår från att alla människor är subjekt i sitt eget lärande. Vi tillbakavisar därför ett undervisningskoncept som menar att kunskap i trosfrågor enbart kan överföras mellan ett subjekt (en lärare) och ett objekt (en elev) som tar emot.

Lärandehorisonten är på inget sätt begränsad till vår församling. För oss är det viktigt att vi lär tillsammans med andra församlingar i Göteborg samt att vi lär oss ifrån deras erfarenheter och kunskaper. Detta gäller framförallt utlandsförsamlingarna som i mångt och mycket befinner sig i en jämförbar situation. Vi vill dessutom vara en kompetent partner i den interreligiösa dialogen och vi har för avsikt att fördjupa denna samverkan även med andra trossamfund.

När vi vill och strävar efter allt detta är vi samtidigt väldigt vakna och medvetna att det är Gud som bygger och bär församlingen. Därför strävar vi efter en måttfull användning av de resurser som vi har till vårt förfogande: arbetskraft, arbetstid och ekonomiska medel.

Barnkonsekvensanalys

Evangeliet skänker barnen särskild uppmärksamhet. Vägvisande är Jesu ord: "Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in" (Mark 10:13-16) och "den som i mitt namn tar emot ett sådant barn tar emot mig" (Matt 18:5), och dessa ord har den självklara konsekvensen att allt kyrkligt handlande måste granskas med hänsyn till följderna för våra yngsta.

Sverige har antagit FN:s barnrättskonvention, och Svenska kyrkan kräver i kyrkoordningen att samtliga beslut tagna på alla nivåer skall granskas just med hänsyn till barnen. Av stor betydelse är konventionens artiklar som kräver lika rättigheter för alla barn, förbjuder all form av diskriminering (art 2), artiklarna som sätter barnens bästa i främsta rummet och som kräver barnens rätt till ett värdigt liv och egen utveckling (art 6) samt rätten att yttra sin egen uppfattning och bli hörda (art 12).

Drygt 20 procent av våra församlingsbor tillhör den yngsta generationen (0-18 år) som med det utgör en stor viktig grupp. Vår speciella situation som en icke-territoriell församling gör att vi ibland har svårt att se och upptäcka andra barn inom vårt upptagningsområde än de som tillhör vår församling.

Denna församlingsinstruktion tar speciellt hänsyn till barn och ungdomar, genom att den

- beskriver utmaningen att öppna upp vägar till dopet och därefter ta hand om de döpta – framförallt bortom småbarnsåldern,
- uttryckligen bejakar att tyska språket för många är den främsta anledningen att söka sig till församlingen och att den ser språket och tyska traditioner som brobyggen för barnens engagemang och medverkan i församlingen;
- strävar efter gudstjänster som möjliggör kontakt och dialog mellan olika åldersgrupper;
- kräver att församlingens lokaler och grupper är tillgängliga för alla;
- betonar betydelsen av kristen undervisning i samtliga åldersgrupper.

Religions- och musikpedagogisk kompetens samt erfarenhet i själavård med barn och ungdomar krävs särskilt i personalgruppen i Tyska Christinae församling. Unga människors behov skall med det få gehör och integreras i församlingens verksamhet på ett särskilt sätt.

Domkapitlets regler

Sammanlysning av huvudgudstjänsten med annan närliggande församling i Svenska kyrkan får ske upp till 8 gånger per år.

Ekumenisk högmässa med vänförsamlingar får firas en gång per år.

Huvudgudstjänst med nattvard ska firas minst en gång i månaden.
Församlingen ska följa Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete.
Eftersom kyrkoherden är ensam präst i församlingen, turas han inte om med de andra i kontraktet när det gäller jourhavande präst (enligt överenskommelse i kontraktet från 2014).